

3. møde i projektgruppen tirsdag d. 23. august 2022 kl. 17-20

Deltagere:

Brugerrådet Naturstyrelsen Vendsyssel	Thomas Elgaard
BUPL	Maja Strøm Lunnemann
Danmarks Jægerforbund / Læsø Jagtforening	Svend Thyø
Danmarks Naturfredningsforening	Flemming Winther Olsen
Dansk Islandshesteforening	Lasse Grønberg Jensen
Dansk Orienteringsforbund	Ole Lind
Friluftsrådet	Bo Kølle
Læsø Biavlerforening	Klaus Richter Hansen
Læsø Fodslaw	Karin Christensen
Læsø Kommune	Susanne Lehmann Pagh
	Stine Pagel Hansen
Læsø Lodsejerforening	Henning Johansen
Læsø Ride- og køreforening	Randi Larsen
Læsø Strandjægere	Jørgen Sønderkær
Læsø Turist- og Erhvervsforening	Jens Rulle
Læsø Ungdomsskole	Karin Jerup Skov
Læsø Ældreråd	Johnny L. Sørensen
Skovtræning ved Skovhytten	Mette Odgaard
NST Vendsyssel	Jesper Blom-Hansen
	Bjarke Huus Jensen
	Søren Møller Pedersen
	Kristian Rafn
	Mads Blarke
	Vibeke Lei Stoustrup
Naturstyrelsens hovedkontor	Anna Skovmøller

Afbud

Dansk Ornitologisk Forening	Peter Kristensen
-----------------------------	------------------

DIF – Danmarks Idrætsforbund
Læsø Vand
Sommerhusgrundejerforeningerne
Spejderne
Østerby Landsbyråd

Kjeld Arildsen
Laurits Thomsen
Helge Hansen
Caroline Polke
-

Referat

1. Velkomst og præsentation

Referat

Jesper Blom-Hansen bøde velkommen.

Kjeld Arildsen er nyt medlem fra DIF – Danmarks Idrætsforbund. Thomas Elgaard repræsenterer fremover Brugerrådet for Naturstyrelsen Vendsyssel. Bo Kølle repræsenterer Fritidsrådet. Østerby Landsbyråd har ikke udpeget repræsentant.

2. Temadrøftelse: Biodiversitet, græssende dyr og hegnslinje

Et af de vigtige virkemidler i naturnationalparkerne er græssende dyr, fordi de er med til at skabe variation og påvirke vegetationen. Mange fugle, svampe, insekter og planter er afhængige af den dynamik, som græssende dyr skaber.

Den eksisterende vildtbestand på Læsø er ikke stor nok til at give den nødvendige græsning i den kommende naturnationalpark. Der skal derfor suppleres med andre græssende dyr, og naturnationalparken skal hegnes. Af den politiske aftale om naturnationalparker i Danmark fremgår, at naturnationalparken på Læsø skal etableres med lavt trådhegn. Hegningen skal udføres, så der tages hensyn til bl.a. offentlighedens adgang.

Formålet med temadrøftelsen er, at projektgruppen præsenteres for Naturstyrelsens indledende overvejelser om dyr og hegn og kan give input og forslag hertil. Drøftelserne vil fortsætte på projektgruppens møde d. 4. oktober.

a. Introduktion til temaet med korte oplæg:

- Rammesætning ved Jesper Blom-Hansen
- Biodiversitet og betydning af græssende dyr v. Bjarke Huus Jensen, biolog, Naturstyrelsen Vendsyssel
- Dyrevelfærd og forvaltning v. Søren Pedersen, skovfoged med ansvar for naturpleje, Naturstyrelsen Vendsyssel
- Hegnslinje – foreløbige overvejelser v. Vibeke Stoustrup, projektleder, Naturnationalpark Læsø Klitplantage

b. Vi deler os i 3 grupper og drøfter:

- Græssende dyr: input til valg af græssende dyr
- Spørgsmål til dyrevelfærd
- Input til foreløbige overvejelser om hegnslinje

c. *Vi samles og drøfter fælles:*

- Præsentation af input og spørgsmål fra hver gruppe
- Gensidig drøftelse
- Særlige opmærksomhedspunkter

Input fra drøftelserne noteres til det videre arbejde

Referat

Jesper Blom-Hansen introducerede temaerne for de efterfølgende drøftelser.

Bjarke Huus Jensen fortalte om biodiversitet og betydning af græssende dyr. Græsning er afgørende for at bevare lysåbne arealer og sikre variation i plantestruktur. Variationen giver bl.a. forskellige lysforhold og temperaturer, som er af stor vigtighed for insekter og fugle. Dyrenes tråd og gødning er også af stor betydning.

Der er sårbare naturtyper inden for naturnationalparken, og her vil det være vigtigt at følge effekten af helårsgræsning nøje. Loven rummer mulighed for frahegning, hvis et passende græsningstryk ikke kan opretholdes over tid.

Da naturnationalparken på Læsø skal hegnes med lavt trådhegn, kan store græssere som bison, elg og kronhjort ikke sættes ud. Det er Naturstyrelsens foreløbige overvejelse, at der kan gå kreaturer og heste i heget. Får og geder vil ikke være velegnet. Kreaturer vil være stude, mens heste både kan være reproducerende dyr eller vallakker evt. i kombination med hopper. Kreaturer og heste græsser forskelligt og har forskellig adfærd, ligesom deres gødning er til gavn for forskellige arter. Biodiversitetsmæssigt vil det derfor være en fordel med både kreaturer og heste.

Søren Møller Pedersen fortalte om erfaringer med galloway-kvæg på Læsø. Erfaringerne er opbygget over ca. 40 år med avlsarbejde og naturpleje. Lovgivningen kræver regelmæssigt tilsyn af dyrene, og det foretages på Læsø af dygtige og erfarne medarbejdere.

Der er det seneste år arbejdet meget med struktur og registrering i tilsynsarbejdet. Således sker der systematisk registrering af dyrenes huld og trivsel ud fra fast standard. Der er tæt samarbejde med dyrlæge, og mulighed for at tage dyr ud til ekstra fodring eller tilsyn. Dette vil også være tilfældet i den kommende naturnationalpark.

Der arbejdes med ny teknologi til registrering af dyrenes færden rundt i det nuværende storhegn. Der afprøves aktuelt både øremærker og halsbånd med gps-sendere.

Vibeke Stoustrup fortalte kort om Naturstyrelsens foreløbige overvejelser om placering af hegn mod land og strand samt frahegninger.

Mod land tænkes foreløbig et hegn langs det udpegede område, dog trukket tilbage så der kan anlægges vandre- og ridesti hele vejen langs hegn uden for indhegning. Mod strand har Naturstyrelsen foreløbige overvejelser om, hvorvidt det vil være muligt at give dyrene adgang til strand og vand på korte strækninger. Dette for at dyrene så vidt muligt kan følge naturlig adfærd. Eventuel adgang for dyr til strand vil ikke ske på områder med badestrand, og offentlig færdsel langs stranden skal fortsat være mulig.

Foreløbige overvejelser om områder, der kan frahegnes af hensyn til publikum og faciliteter, omfatter område ved Holtemmen, Storedal, Skovhytten, Horneks, Foldgårdsøen og Hvide Bakker.

Efter oplæggene var der arbejde i 4 grupper med spørgsmålene fra dagsorden.

Efter gruppearbejdet præsenterede grupperne resultaterne af drøftelserne for hinanden. Der var generelt stort sammenfald i input fra de 4 grupper. Overordnet kunne det noteres:

- Overvejende opbakning til både kreaturer og heste. Enkelte ønsker ikke heste, og nogle udtrykker usikkerhed om rytternes færdsel i hegn med heste
- Generel opbakning til hegn langs området, trukket tilbage så der er mulighed for stier. Opfordring til at overveje hegnslinje mod øst
- Overvejende opbakning til, at dyrene 1-2 steder uden for badestrande kan få adgang til strand og vand. Enkelte ønsker ikke dyr på strand / til vand. Mange udtrykker betænkelighed ved mulighed for god hegning på strand / i vand og publikums mulighed for at passere.
- Opbakning til frahegning i de foreslåede områder samt forslag til yderligere frahegninger ved Redningshuset og p-plads v Højsande.

Alle input og forslag fra grupperne er samlet i bilag 1.

3. Friluftsjprojekter i tilknytning til de kommende naturnationalparker

Naturstyrelsen orienterer om status siden sidste møde.

Referat

Der er ikke nyt siden sidste møde.

Jørgen Sønderkær ønsker bevillingsskrivelse tilsendt. Vibeke Stoustrup undersøger og vender tilbage herom.

4. Kort nyt siden sidste møde

v. Vibeke Lei Stoustrup

Referat

Vibeke Stoustrup orienterede:

- Der er indgået aftale med virksomheden WatsonC om udarbejdelse af hydrologisk forundersøgelse. Der holdes startmøder med såvel Læsø Kommune som Læsø Vand i uge 34.
- Der holdes naturvandring d. 24.8 med fokus på biodiversitet og græssende dyr. Vandringen har været annonceret i Læsøposten de seneste uger.
- Der planlægges tilbud om ture på små hold i indhegning med kreaturer. Turene ledes af Naturstyrelsens medarbejdere på Læsø. Tiltaget vil blive annonceret i Læsøposten.

5. Ordet er frit

- tid til debat og udveksling af synspunkter

Referat

Jørgen Sønderkær spurgte til, om konkrete holdninger eller særlige standpunkter til tiltag kan komme med i referater. De kan de. Konkret ønsker Jørgen Sønderkær ført til referat, at Strandjægerne er imod opstilling af udsigtstårne i den kommende naturnationalpark.

6. Eventuelt og afrunding

v. Jesper Blom-Hansen

Referat

Intet